

Karlstad Business School
Handelshögskolan vid Karlstads universitet

Charlotte Eriksson
Erica Persson Björklund

Informativiteten kring finansiella instrument

En studie om hur informativt företag
framställer sina instrument i årsredovisningen

Företagsekonomi
C-uppsats

Termin: VT 2012
Handledare: Bengt Bengtsson

Sammanfattning

International Financial Reporting Standards (IFRS) och International Accounting Standards (IAS) innehåller standarder vars tänkta syfte är att harmonisera den internationella redovisningen. Standarderna IAS 39, IAS 32 och IFRS 7 reglerar redovisning, värdering, klassificering och upplysningskrav kring finansiella instrument.

Syftet med uppsatsen är att utifrån IFRS 7 undersöka hur informativt företag redovisar sina finansiella instrument i sina årsredovisningar samt jämföra om likheter respektive olikheter finns mellan olika företag. För att svara på den uppställda frågeställningen användes och analyserades 23 stycken utvalda finansiella rapporter.

Teoriavsnittet börjar med att ge en förklaring till externredovisningens existens samt olika redovisningsprinciper. Avsnittet fortsätter med att ge en grundläggande förklaring om innebörden av ett finansiellt instrument och en beskrivning av respektive standard. Denna beskrivning innehåller bland annat definitioner av klassificering, värderingsmöjligheter och upplysningskrav om de olika instrumenten.

En kvalitativ metod har använts och fokus vid analysering har till största del varit på textmaterialet i årsredovisningarna. För att avgöra om en redovisning är informativ eller inte har uppställda kriterier kring betygen ”bra” respektive ”mindre bra” redogjorts. Dessa inleder empirin som sedan fortsätter med en beskrivning av de olika företagen och en förklaring till deras enskilda resultat.

Under avsnitten analys och slutsats förs en diskussion om hur informativa företagen är samt vad de väljer att vara mest informativa om. Resonemang kring likheter och olikheter förekommer även i denna del och jämförelser har gjorts om bland annat nettoomsättningen har någon påverkan på informativiteten.

Resultatet visar att finansiella instrument redovisas på ett informativt sätt och att det endast finns ett fåtal likheter mellan de granskade företagen och deras informativitet.

Förord

Vi vill börja med att tacka vår handledare Bengt Bengtsson som väglett oss genom hela denna studie.

Ett stort tack till deltagarna i vår opponent grupp samt Berit Hjort som hjälpt oss förbättra uppsatsen.

I denna studie har alla delar skrivits gemensamt av författarna.

Karlstad, juni 2012

Charlotte Eriksson

Erica Persson Björklund

Förkortningar

EU - Europeiska Unionen

IAS - International Accounting Standards

IASB - International Accounting Standard Board

IASC - International Accounting Standards Committee

IFRS - International Financial Reporting Standards

FASB - Financial Accounting Standard Boards

Innehåll

1. Inledning	8
1.1. Bakgrund.....	8
1.2. Problemdiskussion	8
1.3. Frågeställningar.....	9
1.4. Syfte	9
1.5. Avgränsningar	9
2. Teori	11
2.1. Syftet med externredovisning	11
2.2. Redovisningsprinciper	12
2.3. Generella egenskaper i redovisningen	12
2.3.1. Bokföringsmässiga grunder	12
2.3.2. Kvalitativa egenskaper	13
2.4. Finansiella instrument.....	14
2.5. IAS 32 - Klassificering	15
2.5.1. Definitioner	15
2.5.2. Redovisning och kvittning	16
2.6. IAS 39	16
2.6.1. Tillgång- och skuldkategorier	17
2.6.2. Omklassificering	18
2.6.3. Borttagande och avyttring	18
2.6.4. Tre principer för värdering av finansiella tillgångar:.....	19
2.6.5. Säkringsredovisning	20
2.6.6. Nedskrivning	20
2.6.7. Derivat- och Avistainstrument	21
2.7. IFRS 7	22
2.7.1. Upplysningskrav	22
3. Metod	24
3.1. Val av undersökningsmetod.....	24
3.2. Tillvägagångssätt	24
3.3. Tillförlitlighet.....	27
4. Empiri.....	28
5. Analys	36
6. Slutsats	39

6.1. Hur informativt redovisar företag sina finansiella instrument utifrån upplysningskraven i IFRS 7?	39
6.2. Finns det några likheter mellan de utvalda företagen?	39
7. Referenslista	

1. Inledning

1.1. Bakgrund

I och med en ökad globalisering bland företag och ett differentierat redovisningssätt mellan olika länder, har behovet av en harmonisering av redovisning ökat (Marton et al. 2010).

International Accounting Standard Board (IASB) utvecklades år 2001 från International Accounting Standards Committee (IASC). Standardutgivarna har sina rötter från International Study Group, en organisation som bildades år 1966 av professionella redovisningsorgan från Kanada, Storbritannien och USA (Pope & MacLeay 2011).

IASB utvecklar redovisningsstandarder vilka kallas för IFRS. Deras uppdrag är att skapa harmonisering bland de internationella standarderna som ska leda till ökad jämförbarhet (Sundgren et al. 2009). Innan IASB bildades år 2001 utvecklade IASC standarder som då fick namnen IAS. Om IASB idag förnyar eller utvecklar någon ny standard byts namnet IAS ut till IFRS (Ball 2006).

EU antog IFRS och dess redovisningsstandarder 1 januari år 2005 och vid upprättande av koncernredovisning blev alla börsnoterade företag skyldiga att följa dessa (IFRS 2011). Redovisningen av finansiella instrument uppfattas som komplicerad, det anses komplext och samma instrument kan redovisas på flera olika sätt (Accounting for Financial Instrument 2011). IAS 39 är en av standarderna som reglerar finansiella instrument, denna anger hur finansiella tillgångar och skulder redovisas och värderas. Kompletterande principer finns i IAS 32 som beskriver hur ett företag ska klassificera sina instrument och IFRS 7 som i sin tur samlar alla upplysningskrav som företagen måste följa (IFRS 2011).

1.2. Problemdiskussion

Ett av syftena med den externa redovisningen är att den ska kunna användas som beslutsunderlag för intressenter och förminska de informationsklyftor som finns (Sundgren et al. 2009).

Annica Grerentz, informationsdirektör på NCC, nämner i första numret av Balans 2011 att ett företags kommunikation med marknaden är av väsentlig betydelse och att framtagandet av en årsredovisning kräver tusentals timmar (Danielsson 2011).

Under senare tid har redovisning av finansiella instrument blivit mer uppmärksammat då marknaden för dessa instrument bland annat bidragit till mer komplicerade strategier (Marton et al. 2010). Norberg (2009) skriver att många upplever området som problematiskt, nya finansiella instrument med olika egenskaper uppstår och användningen av dem ändras regelbundet. Han menar att redovisningen av finansiella transaktioner både är omfattande och komplexa. Även om IFRS ska vara ett principbaserat regelverk är standarderna om finansiella instrument ofta svårlästa och svårtolkade, det går dock knappast att vänta sig att komplexa finansiella transaktioner ska vara enkla att hantera (Norberg 2009).

På grund av denna komplexitet och den mängd timmar som årligen läggs ned på upprättandet av årsredovisningar, skapades ett intresse i att undersöka vad rapporter kring finansiella instrument faktiskt innehåller.

1.3. Frågeställningar

Utifrån ovanstående diskussion har följande frågeställningar utformats:

- Hur informativt redovisar företag sina finansiella instrument utifrån upplysningskraven i IFRS 7?
- Finns det några likheter mellan de utvalda företagen?

1.4. Syfte

Syftet med denna kandidatuppsats är att ta reda på hur informativt företag beskriver sina finansiella instrument och dess redovisning i sina årsredovisningar med underlag från IFRS 7. Det ska även undersökas om det finns någon likhet mellan företagen och dess informativitet.

1.5. Avgränsningar

Uppsatsen avgränsas till att granska 23 stycken olika företags årsredovisningar. Det som kommer att analyseras är i huvudsak textmaterialet, vilket också blir en avgränsning då många uttrycker sig både med hjälp av siffror och av diagram. Uppsatsens författare har även utgått från sina kunskaper och sitt

perspektiv vid analysering av redovisningarna. Då det finns en mängd information om finansiella instrument har nedanstående punkter analyserats:

- Hur informativt företagen skrivit om sin klassificering och kategorisering av de sex kategorierna.
- Hur informativa företagen varit angående värdehierarkin, hur de fastställt verkligt värde och var/hur förändringarna redovisas.
- Hur informativa företagen varit angående begreppsbeskrivning.
- Hur informativa företagen varit angående nedskrivning.

2. Teori

2.1. Syftet med externredovisning

En anledning till att det finns lagar om hur externredovisning ska upprättas kan enligt Gröjer (2002) bero på företagen själva. Lagarna har stiftats efter behovet av att upprätthålla en fungerande externredovisning. Två exempel på händelser som bidragit till hårdare krav på den externa redovisningen är dels den ekonomiska kraschen på 1930-talets början, dels börskraschen på Wall Street i USA som ledde till att folket tappade förtroendet för företagsamheten (Gröjer 2002).

Den grundläggande tanken med externredovisning är att en affär ska kunna genomföras utan att den ena parten upplever sig vilseledd av den ekonomiska information som finns om företaget. Det ska understrykas att investeraren i det faktiska fallet endast ska se den externa redovisningen som allmän information och inte fatta sitt affärsbeslut efter denna (Gröjer 2002).

Gröjer (2002) förklarar att ” Med extern redovisning avses en sammanfattande bild av en organisations affärer med omgivningen”. För börsnoterade företag är dess externa redovisning viktig då den ger information till intressenter som, innan investering ska ske, bland annat vill ha översikt över företagets ekonomiska ställning för att kunna bedöma betydande faktorer för investeringen (Gröjer 2002).

En av de tre vanligaste intressenterna av redovisningens information är långivarna. Eftersom dessa ska låna ut pengar till företaget vill långivarna ha vetskap om att avgifter och utlånade pengarna kommer att kunna återbetalas (Smith 2006). Det är oftast när det handlar om mindre företag som långivarna fokuserar och förlitar sig på uppgifterna i redovisningen, då en större analys skulle kräva mycket tid. En annan intressent är leverantörer som säljer på kredit. De kan använda redovisningen för att få information om risken för utebliven betalning. Kreditgivarna använder sig dock oftast av andra källor angående företagets ekonomiska situation när de förutspår att företaget kommer ha svårt att betala (Gröjer 2002). Den tredje och sista av de vanligaste intressentgrupperna är aktieägarna, för dem är det viktigt att olika sorters prognoser och grundläggande information finns med i redovisningen (Marton et al. 2010). Den externa redovisningen är av intresse för fler än dessa tre grupper som nämnts ovan, bland annat skattemyndigheten och allmänheten (Gröjer 2002).

Gröjer (2002) tar upp sex olika ”skolbildningar” angående syftet med redovisning. Inom dessa diskuteras bland annat problem kring att framställa den verkliga ekonomiska situationen, att redovisningen används som ett instrument för att lättare bestämma värdet på aktier och frågan om hur redovisningens utseende och språk gör inverkan på användaren (Gröjer 2002).

Slutsatsen blir att redovisningen idag inte har lika stor betydelse utan mer ses som en hjälpande hand och att beslut, från olika intressenter, grundas på mer än redovisningsinformation. Företag upprättar en årsredovisning för att de måste göra det enligt lag och oftast använder de denna som ett sätt att marknadsföra sin organisation på (Gröjer 2002).

2.2. Redovisningsprinciper

För att få vägledning och tolkningshjälp vid redovisning utvecklades en föreställningsram. Den utvecklades från början av amerikanska FASB under 1970-talet med syfte att skapa bättre teoretisk grund för standarderna samt att göra reglerna mer konsekventa. Idag används IFRS redovisningsstandarder tillsammans med den EU-godkända föreställningsramen som IASC utvecklade år 1989, vilken påminner om den FASB framställde. Den nuvarande föreställningsramen kan exempelvis ge vägledning i de fall IFRS-regleringarna inte räcker till (Marton et al. 2010).

Det finns många olika värden och mycket information som tycks vara viktig för att göra en redovisning både informativ och intressant. Utifrån vilka intressenter ett företag vill rikta sig mot kan den finansiella rapporten utvecklas på olika sätt. Föreställningsramen innehåller generella egenskaper som all redovisning bör innehålla för att bli användbar (Marton et al. 2010).

2.3. Generella egenskaper i redovisningen

2.3.1. Bokföringsmässiga grunder

Bokföringsmässiga grunder återfinns i årsredovisningslagen (ÅRL) och anses vara en av de viktigaste parametrarna i en finansiell rapport. Användningen av dess principer innebär att transaktioner och affärshändelser bokförs när de sker och inte när betalning fullgjorts. Fördelar med att använda denna typ av redovisning är att framtida betalningsförpliktelser och inbetalningar är åtkomliga i bokslutet som företagets försäljningsfordringar, leverantörsskulder och avsättningar. Nackdelarna blir därmed att uppskattningar måste göras som

i sin tur kan anses som felaktiga (Marton et al. 2010; Sundgren et al. 2009; Gröjer 2002).

2.3.2. Kvalitativa egenskaper

De kvalitativa egenskaperna är av betydelse och måste inkluderas i rapporten för att den inte ska bli oanvändbar för intressenterna. Nedan beskrivs några av de viktiga kvalitativa egenskaperna från IASB:s föreställningsram:

Förståelse: Med begreppet menas att rapporten ska vara begriplig till den mån användarna kan anses behärska språket (Smith 2009). Rapporterna bör innehålla detaljerad information som kan användas vid ekonomiska beslut, däremot får den inte vara så detaljerad att verkligheten förvrids. Det som kan anses svårt vid upprättandet angående begriplighet är att olika användare har olika förkunskaper (Barth & Schipper 2008). Användarna av redovisningen betraktas oftast inte som privatpersoner utan som professionella användare (Marton et al. 2010).

Relevans: Informationen i redovisningarna är relevant om den kan utgöra nytta för användarna vid en framtida tidpunkt (Smith 2006). Den ska kunna användas för att underlätta och förverkliga en användares måluppställningar och finnas tillgänglig vid rätt tillfälle. Finns inte informationen när den behövs eller om den tillhandahålls för sent, brister relevansen och blir eventuellt utan betydelse (Marton et al. 2010; Sundgren et al. 2009).

Tillförlitlighet: När en redovisning ses som tillförlitlig ska informationen inte innehålla några betydande felaktigheter eller på annat sätt förvränga företagets ekonomiska situation (Smith 2006). Att en redovisning ska vara tillförlitlig och på samma gång relevant kan innebära problem. En del i redovisningen kan vara relevant men samtidigt så osäker att den finansiella rapporten upplevs vilseledande. En jämn avvägning krävs för att rapporten ska uppfylla båda egenskaperna. Ett annat tillfälle då tillförlitlighet kan diskuteras är när värderingar tas fram på uppskattade framtida värden. Vid dessa tillfällen är det bra att använda redovisningsstandarder eftersom de upplyser om hur värdena ska tas fram vilket medför att tillförlitligheten ökar (Marton et al. 2010; Sundgren et al. 2009).

Jämförbarhet: För att ett företag ska kunna jämföras både med sig själv från år till år och med andra företag krävs att ”lika händelser och tillstånd skall redovisas på samma sätt”, genom att samma redovisningsmetoder används för alla typer av företag (Smith 2006). Det finns flera olika redovisningsmetoder

att tillgå och ett av redovisningsstandardernas syften är att minska dessa metoder, vilket leder till mindre olikheter mellan företagen. Vissa branscher är trots detta svåra att jämföra med varandra då egenskaperna tillförlitlighet och relevans balanseras på olika sätt. Information som ges ut för ökad jämförbarhet finns i viss mån reglerat i IAS 1 (Marton et al. 2010; Sundgren et al. 2009).

Väsentlighet: Felskrivningar som på något sätt kan ha inverkan på olika typer av beslut eller information som inte finns med i redovisningen men samtidigt är betydande för användarna är väsentlig information. Oväsentliga poster slås samman och kategoriseras för att skapa en lättöversiktlig rapport (Marton et al. 2010; Sundgren et al. 2009).

Försiktighet: Delar i årsredovisningen klassificeras som osäkra och bör hanteras med försiktighet. Antingen genom att noggrant anteckna de upplysningar som finns eller genom att använda försiktighetsprincipen. Med försiktighetsprincipen menas att bedömningar på osäker information ska behandlas med försiktighet, detta för att undvika överskattningar respektive underskattningar (Sundgren et al. 2009).

2.4. Finansiella instrument

Globaliseringen ökar och skapar bättre möjligheter för företagen. Genom att inleda internationell handel ökar även riskerna. De finansiella instrumenten finns till som skydd mot dessa risker och för användning till investeringar och spekulationer (Sundgren et al. 2009).

Definitionen av ett finansiellt instrument är:

”Varje form av avtal som ger upphov till såväl en finansiell tillgång hos den ena parten som en finansiell skuld eller eget kapitalinstrument hos motparten.” (Sundgren et al. 2009).

Det finns tre standarder som reglerar alla finansiella instrument. IAS 39 är standarden som beskriver hur ett företag ska redovisa och värdera finansiella tillgångar och skulder, IAS 32 beskriver hur klassificering av finansiella instrument går till och IFRS 7 som beskriver vilka upplysningskrav som finns (Sundgren et al. 2009). Syftet med dem är att reglera kvittning, redovisning, borttagning, värdering, säkerhetsredovisning, upplysningar samt hur skulder skiljer sig från eget kapital (IFRS i fickformat 2011).

2.5. IAS 32 - Klassificering

I denna standard finns bland annat definitioner på olika finansiella instrument, olika klassificeringsprinciper och regleringen för hur kvittning av instrumenten går till (Sundgren et al. 2009).

2.5.1. Definitioner

Derivat- eller avistainstrument är kategorier där alla finansiella instrument kan ingå. Optioner, swappar och terminer tillhör kategorin derivatinstrument. Ett sådant instrument är ett finansiellt instrument eller annat avtal och kännetecknas av att värdet är "baserat på någon annan underliggande tillgång" som räntesatsen eller valutakursen. Ett derivat "kräver ingen eller en liten initial investering" samt att regleringen sker vid en framtida tidpunkt (Sundgren et al. 2009; IFRS – volymen 2011). Derivat tas upp till verkligt värde i balansräkningen och dess värdeförändringar bokförs löpande i resultaträkningen (Conti & Mauri 2008). Ett avistainstrument kan definieras som "värdepapper det bedrivs handel i" som till exempel aktier, obligationer och skuldväxlar. Betalningen och leveransen av avistainstrumentet ska ske samtidigt som kontraktet blir giltigt. De största skillnaderna mellan dessa två, avista- och derivatinstrumenten, är tidpunkten för leveransen och betalningen (Sundgren et al. 2009).

Ett avtal kan vara sammansatt och innehålla både ett derivat och ett icke derivat. Det är den avtalsdel som behandlar derivatet som kallas för *inbäddat derivat*. Om det inbäddade derivatet inte är nära förknippat med de övriga delarna i avtalet ska det separeras från värdkontraktet och redovisas som ett fristående derivat till verkligt värde. För att avgöra om ett inbäddat derivat ligger nära värdkontraktet finns vissa regleringar i IAS 39 som underlättar bedömningen (IFRS i fickformat 2011).

En *finansiell tillgång* är bland annat "kontanter, eget kapital-instrument i annat företag och avtalsenlig rätt att erhålla kontanter" (IFRS – volymen 2011).

En *finansiell skuld* är bland annat en "avtalsenlig förpliktelse att erlagga kontanter eller annan finansiell tillgång till ett företag" (IFRS-volymen 2011).

Ett *eget kapital-instrument* är alla avtal som ger rätt till ett företags tillgångar minskat med skulderna (IFRS – volymen 2011).

Skillnaden på en skuld och ett eget kapitalinstrument är främst att skulden innebär en förpliktelse att erlagga antingen kontanter eller en finansiell tillgång

till motparten medan det i egetkapitalinstrumentet inte finns några liknande förpliktelser. Låne- och leverantörsskuld är typiska exempel på skulder. Ett swappavtal ska även det redovisas som skuld vilket innebär att ett finansiellt instrument kan tvingas bytas mot ett annat instrument på ett oförmånligt sätt för skuldinnehavaren. Aktier är ett exempel på ett egetkapitalinstrument, då aktieägarna har rätt att få ut överskottet vid en eventuell likvidation. Ägs aktier i ett företag räknas det som en finansiell tillgång för innehavaren men inte som en skuld för motparten då det inte finns någon förpliktelse (Sundgren et al. 2009).

2.5.2. Redovisning och kvittning

Första gången ett finansiellt instrument ska redovisas sker det enligt IAS 32 som antingen tillgångs-, skuld- eller egetkapitalinstrument. Instrumentet klassificeras inte för sitt juridiska utseende utan för sin ekonomiska innebörd (Sundgren et al. 2009). Att exempelvis klassificera ett finansiellt instrument till antingen skuld eller eget kapital kan vara av betydelse. Det kan dels påverka företagets soliditet och redovisat resultat, dels kan det påverka hur villkoren i ett låneavtal ska uppfyllas (IFRS i fickformat 2011).

Redovisningen av finansiella tillgångar och skulder ska ske separat. Kvittning tillämpas bara vid de fall företaget har ”legal rätt att kvitta” dem eller om ”avsikten är att reglera posterna med ett nettobelopp eller att samtidigt realisera tillgången och reglera skulden” (Sundgren et al. 2009).

2.6. IAS 39

IAS 39 är den standard som behandlar redovisning och värdering av finansiella instrument. Beroende på hur ett instrument klassificeras påverkas instrumentets värdering och var värdeförändringarna redovisas. Standarden finns även till hjälp vid redovisning och reglerar vid vilken tidpunkt ett instrument ska redovisas respektive tas bort (IFRS i fickformat 2011).

Sundgren et al. (2009) nämner även att det finns två kategorier av finansiella instrument enligt IAS 39. En tillgångskategori som innefattar ”finansiella tillgångar värderat till verkligt värde via resultaträkningen”, ”investeringar som hålles till förfall”, ”lånefordringar & Kundfordringar” och ”finansiella tillgångar som kan säljas”. Samt en skuldkategori vilken innefattar ”finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen” och ”finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde”. Dessa kategorier innefattar olika regler för värdering och redovisning (Sundgren et al. 2009).

I balansräkningen kan en tillgång värderas till antingen anskaffningsvärde, upplupet anskaffningsvärde eller till verkligt värde och det som styr är klassificeringen. Denna förklarar även redovisningen av vinster och förluster som uppstår av det finansiella instrumentet (IFRS i fickformat 2011).

För att klassificera finansiella tillgångar ska bland annat följande faktorer iakttas:

- Har det bestämts någon förfalldag för instrumentet och dess kassaflöden?
- Kommer tillgången ”innehas för handel”?
- Är avsikten med instrumentet att behålla det till förfalldagen?
- Är instrumentet onoterat eller noterat? (IFRS i fickformat 2011)

2.6.1. Tillgång- och skuldkategorier

Sundgren et al. (2009) beskriver de sex olika tillgångs- och skuldkategorierna på följande sätt:

Finansiella tillgångar värderat till verkligt värde via resultaträkningen: Tillgångar i denna kategori ska ”innehas för handel” eller vara ”värderade till verkligt värde via resultaträkningen” på det första redovisningstillfället. Om tanken är att inneha en finansiell tillgång en kort tid eller om tillgången ”ingår i en tradingportfölj” innehas den för handel.

Investeringar som hålls till förfall: Som namnet säger ska tillgångarna i denna kategori hållas till förfall vilket betyder att företaget inte ska ha för avsikt att sälja tillgången. Tillgången ska inte vara ett derivat men ska ha fastställd betalning och löptid. Även ifall kursväxlarna varierar skall till exempel investeringar i obligationer och andra skuldinstrument hållas till förfall. Då finansiella tillgångar i denna kategori inte har bestämd löptid ingår inte investeringar i aktier eller andra egetkapitalinstrument.

Lånefordringar och kundfordringar: Hit kategoriseras onoterade tillgångar med ”fastställda eller fastställdbara inbetalningar”. Kundfordringar och andra lån till kunder ingår i denna kategori. Tillgångarna kan säljas till factoringbolag och behöver därför inte hållas till förfall.

Finansiella tillgångar som kan säljas: Här klassificeras vissa låne- och egetkapitalinstrument samt de finansiella tillgångar vilka inte kategoriserats i någon annan kategori.

Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen: Att värdera ”finansiella skulder som innehas för handel” till verkligt värde har ett vinstbaserat syfte. I kategorin hamnar även skulder som företaget vid anskaffningen ”valt att placera här.” Derivat kategoriserats alltid hit om de inte innehas som säkringsinstrument.

Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde: Innehåller företagens resterande skulder exempelvis leverantörsskulder och kort- och långfristiga lån (Sundgren et al. 2009).

2.6.2. Omklassificering

Som nämnts i inledningen är det svårt att klassificera ett finansiellt instrument. Ett instrument kan klassificeras i flera av dessa kategorier vilket medför att företaget har stor frihet vid val av kategori. Företag har sedan år 2008 möjlighet att omklassificera sina finansiella instrument. Det förekommer oftast då ett instrument haft möjlighet att kategoriserats till ”kundefordringar och lånefordringar” vid anskaffningstillfället men istället placerats i kategorin ”finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen”. För att denna möjlighet ska kunna utnyttjas krävs det att företagens syfte är att behålla tillgången på obestämd tid eller till förfall. En fördel med omklassificering är att värdeförändringar i ”kundefordringar och lånefordringar” bara redovisas mot resultatet om finansiella svårigheter eller tecken på nedskrivningsbehov finns. Medan kategorin ”finansiella tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen” alltid redovisar värdeförändringar i resultaträkningen (Sundgren et al. 2009).

2.6.3. Borttagande och avyttring

En finansiell tillgång tas bort från balansräkningen antingen när avtalsmässiga villkor inte längre gäller exempelvis då en kundefordran är betald eller när en köption blivit utan värde. Även då tillgången överförs till en motpart, inklusive alla risker och förpliktelser, leder det till borttagande. Vad gäller en finansiell skuld sker borttagning vid det tillfälle då den återbetalats. Om en option med betydande värde sparas i samband med en avyttring av en finansiell tillgång ska den finnas kvar i balansräkningen om företaget har för avsikt att köpa tillbaka den (Sundgren et al. 2009).

2.6.4. Tre principer för värdering av finansiella tillgångar:

Anskaffningsvärde

Värdering till anskaffningsvärdet tillämpas vid investeringar i onoterade egetkapitalinstrument och är den investeringsprincip som förekommer minst av dessa tre. Värdet beräknas till det tillgången köptes för med tillägg av omkostnader. Principen används på onoterade bolag eftersom uppskattningar till verkligt värde av dessa är svåra att göra (Sundgren et al. 2009).

Upplupet anskaffningsvärde

När en finansiell tillgång ska värderas vid ett senare skede kan vissa tillgångar även värderas till upplupet anskaffningsvärde, detta värde är det diskonterade nuvärdet. Sådana tillgångar är ”låne- och kundfordringar” och ”finansiella tillgångar som hålls till förfall” (Smith 2006). För att fastställa det upplupna värdet används effektivräntemetoden. Effektiva räntan är den ränta som exakt diskonterar in- och utbetalningarna (Holmqvist- Larsson 2004). På grund av räntevillkoren kan det belopp som ska återbetalas skilja sig från det verkliga värdet vid anskaffningstidpunkten (Smith 2006).

Verkligt värde

Vid första redovisningstillfället ska finansiella instrument värderas till verkligt värde (Smith 2006). Det finns undantag där instrumentet istället värderas till anskaffningsvärdet och ett sådant exempel är ”fordringar som har sitt ursprung i företaget” (Westermarck 2005). Fiechter (2011) nämner ett synsätt som innebär att verkligt värde kan vara en bättre värderingsmetod än anskaffningsvärde, då dessa värden ska på ett mer tillförlitligt sätt kunna efterlikna framtida kassaflöden (Fiechter 2011).

Definitionen av verkligt värde är:

”Det belopp till vilket en tillgång skulle kunna överlätas eller en skuld regleras mellan kunniga parter som är oberoende av varandra och som har ett intresse av att transaktionen genomförs” (Smith 2006, s. 258).

För att fastställa det verkliga värdet finns det en värdehierarki på tre olika nivåer där det i första nivån används ”noterade priser på aktiva marknader för identiska tillgångar och skulder” (IFRS 2011). Finns inte dessa tillgångar och skulder används istället liknande instrument vilket är andra nivån i hierarkin.

Den tredje och sista nivån tillämpas när marknaden inte är aktiv. Företagen kan istället använda en värderingsteknik där det aktuella priset framställs genom att till exempel jämföra likartade transaktioner med liknande instrument (IFRS 2011). Det är dock problematiskt att redovisa till verkligt värde vid detta tillfälle då mätvärden kan vara svåra att ta fram och i vissa fall anses som opålitliga (Fiechter 2011).

När en förändring i verkligt värde skapar vinst eller förlust ska dessa redovisas direkt mot eget kapital, om instrumentet ingår i ”finansiella tillgångar som kan säljas”. Skulle förändringen istället tillhöra kategorin ”finansiella tillgångar värderad till verkligt värde via resultaträkningen” tas vinsten eller förlusten istället upp i resultaträkningen direkt (Sundgren et al. 2009).

2.6.5. Säkringsredovisning

Säkringsinstrument används för att skydda sig mot marknadsspecifika risker, som kredit- och valutarisk. Oftast används olika derivatinstrument för att bland annat binda räntan och säkra växelkurser. Vid kursfluktuationer används ofta ränteswappar som reagerar i motsats till räntekursen, vilket leder till att resultatet utjämnas. Oberoende hur många säkringsinstrument företaget har, får de välja om de vill tillämpa säkringsredovisning eller inte. Det är en stor utmaning med säkringsredovisning för redovisningens normsättare och anses vara ett av det mest komplexa området. Redovisning av säkringsinstrument leder till ett jämnare resultat samtidigt som fluktuationer visas på ett bättre sätt. Dock är det både dyrt och komplext då många dokumentationskrav finns. För att få tillämpa säkringsredovisning ska företagens målsättning och riskhantering för säkringen finnas samt att de måste ”identifiera och dokumentera alla säkringsförhållanden”. Säkringen ska även anses som effektiv för verkligt värde- och kassaflödesförändringar. Om säkringen ska klassificeras som effektiv krävs det att förhållandet mellan säkringsinstrumentet och den säkrade posten ska ligga i intervallet 80-125%, instrumentet måste även utvärderas fortlöpande. Säkring av verkligt värde, kassaflödessakring och säkringar av nettoinvesteringar i utlandsverksamhet är tre stycken modeller inom säkringsredovisning vilka finns reglerade i IAS 39 (Marton et al. 2010; Sundgren et al. 2009).

2.6.6. Nedskrivning

Ett nedskrivningstest utförs på balansdagen för alla finansiella instrument som inte redovisas till verkligt värde, dessa instrument redovisar istället sina

värdeförändringar direkt i resultaträkningen. I ett nedskrivningstest undersöks om nedskrivningsbehov för företagets finansiella tillgångar finns. I IAS 39 finns bland annat allmänna regler om när nedskrivningsbehov föreligger. Ett exempel på detta kan vara uteblivna betalningar från kund eller sannolika skäl till konkurs hos kunden (Sundgren et al. 2009).

2.6.7. Derivat- och Avistainstrument

Har ett företag lån med rörlig ränta där det i framtiden kan anses vara till fördel att binda den nuvarande räntan, kan de välja att ingå ett avtal, genom ett kontrakt, med en annan part. Båda parterna kan då avtala om att byta lånevillkor under en viss tid och blir därmed bundna till detta. Det som precis förklarats är ett exempel på en ränteswapp som är en av de vanligaste swapparna. I detta fall är det endast räntan som byts mellan de två aktörerna och inte själva kapitalet. Ett kontrakt där det i förväg avtalats om att två kassaflöden med olika valutor byts är en annan typ av swapp som ofta förekommer. Denna kallas istället för en valutaswapp och i detta fall är det vanligt att även kapitalet byts mellan parterna (Marton et al. 2010).

Ett annat derivatinstrument är ett terminskontrakt där huvudsyftet är att redan vid kontraktstidpunkten avtala om en framtida försäljning eller ett köp till ett bestämt pris. Även vid ett sådant avtal blir båda parterna bundna till att fullfölja affären och detta kan vara till företagets fördel då de skyddas mot framtida kursförändringar (Marton et al. 2010).

Det tredje och sista derivatinstrumentet som ofta förekommer är en option. Det finns två typer av optioner, en köpoption och en säljoption. En av skillnaderna mellan en option och ett terminskontrakt är att i en option blir innehavaren inte bunden till att genomföra den framtida affären, varken vid en köp- eller säljoption. Ägaren av optionen har möjlighet att köpa respektive sälja (beroende på vilka typ av option det är) den underliggande tillgången till det pris som bestämdes vid kontraktstidpunkten, även kallat lösenpriset (Marton et al. 2010). Oavsett vilken typ av option är säljaren, utfärdaren, alltid skyldig att fullfölja avtalet om köparen skulle vilja det. Eftersom utfärdaren, på grund av detta utsätts för en risk, ska köparen alltid betala en premie vid kontraktstidpunkten (Sundgren et al. 2009).

Ett avistainstrument är ett aktieinnehav som innebär ett ägande av en del i ett aktiebolag och medför bland annat rösträtt. Den aktietyp som oftast förekommer kallas stamaktie, vilket är en aktie som beroende på sort, har olika

antal röster. En annan typ av aktie är en preferensaktie där ägaren av denna har "företräde till viss utdelning" (Sundgren et al. 2009).

En obligation är ett skuldebrev som har en bunden ränta på minst ett år. Är löptiden kortare än ett år kallas det istället för en skuldväxel, detta är två andra exempel på avistainstrument (Sundgren et al. 2009).

2.7. IFRS 7

I IFRS 7 uppges vilka upplysningar företag ska lämna i sina finansiella rapporter. Användarna ska bland annat få en uppfattning om instrumentets betydelse och påverkan för företaget. De ska även kunna bedöma vilka typer av risker som medförs av det finansiella instrumentet och hur dessa ska hanteras. En risk kan exempelvis vara kreditrisk, likviditetsrisk och olika typer av marknadsrisker, till exempel ränterisk och valutarisk (IFRS-volymen 2011).

2.7.1. Upplysningskrav

Balansräkningens finansiella tillgångar och skulder: Ett företag ska i sin balansräkning eller dess noter ta upp de sex tillgångs- och skuldkategorierna vilka beskrivs i kapitel 2.6.1 samt det totala värdet på respektive kategori. För "skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen" ska företaget ange dess storlek samt eventuella värdeförändringar. Både förändringar som skett under räkenskapsåret och de som uppkommit sedan avtalstidpunkten (IFRS-volymen 2011).

Har omklassificering gjorts ska företaget upplysa om storleken samt anledningen då detta påverkar redovisningen (IFRS-volymen 2011). Vid de tillfällen ett företag säljer en finansiell tillgång men behållit en del ska tillgången som tidigare nämnts stå kvar i balansräkningen. Därför är företaget skyldigt att informera om tillgångens karaktär, risker och fördelar. Förekommer inbäddade derivat ska upplysningar om dem lämnas (Sundgren et al. 2009).

Resultaträkningen och eget kapital: Rapporten ska innehålla upplysningar om intäkter, kostnader, vinster och förluster. Mer ingående vad som ska finnas är nettovinster eller förluster för de sex tillgångs- och skuldkategorierna. För instrument som kategoriserats till "verkligt värde via resultaträkningen" skall information om räntans intäkter och förluster finnas tillgängliga samt sådana intäkter från osäkra finansiella tillgångar. Om företaget drabbats av nedskrivning krävs det att företaget upplyser om detta (IFRS-volymen 2011).

Säkringsredovisningar: Som nämnts i kapitel 2.6.5 finns höga krav vid tillämpningen av säkringsredovisning. Exempelvis ska en förklaring av säkringen och det säkrade instrumentet finnas med i redovisningen. Instrumentens ”verkliga värde på balansdagen” och den ”säkrade riskens karaktär” ska också inkluderas (IFRS-volymer 2011).

Verkligt värde: Ett företag ska lämna upplysningar om hur fastställning av verkligt värde har gått till för varje skuld- och tillgångskategori. Det ska även finnas med om marknadspriser eller någon värderingsteknik använts, detta för att underlätta jämförelser mellan redovisade värden (Sundgren et al. 2009).

Kvantitativa och kvalitativa finansiella risker: För att lättare bedöma omfattningen av riskerna i företaget skall information om dem finnas tillgänglig. Riskerna kan bestå av kreditrisk, likviditetsrisk och marknadsrisk. Som rubriken lyder delas upplysningarna upp i kvantitativa och kvalitativa upplysningar. De kvalitativa upplysningar som ska lämnas är riskens exponering och uppkomst samt vilka ”mål, principer och metoder” företaget använder sig av i riskhanteringen. Har förändringar mellan åren skett i dessa frågor skall även de lämnas. Vad gäller de mer omfattande kvantitativa upplysningarna ska exponering för varje typ av risk på balansdagen lämnas samt relevant information om mängden risker (Sundgren et al. 2009).

3. Metod

3.1. Val av undersökningsmetod

Det finns inte ett bestämt metodval för alla sorters undersökningsproblem, utan det som styr valet av metoden är det specifika problemet och syftet (Sundgren et al. 2009). Metoden är ett hjälpmedel för att på ett sanningsenligt sätt tolka den empiri som bäst överensstämmer med verkligheten (Jacobsen 2002).

Då det är en risk att företagens tolkningar påverkar svaren vid intervjuer ansåg författarna att en egen granskning av företagens årsredovisningar skulle ge det mest trovärdiga resultatet på frågeställningarna. Vid en dokumentundersökning behandlas tidigare insamlad information och ett exempel på detta är en årsredovisning. Som tidigare nämnts väljer författarna att granska årsredovisningar, vilket gör denna metod lämplig att tillämpa. Det hade varit bra att använda olika typer av dokument för att öka tillförlitligheten men författarna tog beslutet att endast årsredovisningar skulle granskas. På grund av den tidsbegränsning som fanns, bestämdes det att 24 redovisningar skulle analyseras. Diskussion fördes angående om detta var en kvalitativ eller kvantitativ metod. Författarna av uppsatsen har valt att undersöka något som inte går att mäta, och då det slutligen var 23 årsredovisningar som analyserats togs ett gemensamt beslut om att denna kvantitet inte var tillräcklig. Istället valdes en kvalitativ metod och det som granskades och jämfördes mellan de olika företagen var, vad och hur mycket de skrivit i sina årsredovisningar angående sina finansiella instrument.

3.2. Tillvägagångssätt

Författarna började med att leta upp fakta kring området genom att bland annat studera IAS/IFRS. Båda var eniga om att IAS 32, 39 och IFRS 7 innehöll svåräst text. Det skapade ett intresse till fortsatt forskning om vad företagen faktiskt tog upp i sina årsredovisningar kring finansiella instrument. Upplägget av uppsatsen diskuterades fram och grundfakta samlades ihop. För att få ett tillförlitligt resultat tog författarna ett beslut om att olika typer av företag skulle granskas. Sökordet som användes på Google.se var ”svenska koncerner” och de 24 första träffarna blev de företags årsredovisningar som i nästa skede skulle granskas. Diskussion fördes om muntliga källor skulle användas och vad de skulle bidra till men slutligen kom författarna fram till att egen granskning av årsredovisningar skulle leda till ett mer tillförlitligt och trovärdigt resultat. Det bestämdes att en dokumentundersökning skulle göras

och en kvalitativ metod skulle tillämpas. I den första fasen av granskningsprocessen gick författarna igenom årsredovisningarna för att fastställa de slutliga analysfrågorna. Tillsammans bestämdes fyra punkter som skulle analyseras:

- Informativiteten kring de sex kategorierna
- Hierarkin och verkligt värde
- Begreppsbeskrivning
- Nedskrivningsprocessen.

De sex kategorierna som nämns i första punkten ovan är de tillgångs- och skuldkategorier som författarna skrivit om i teoridelen. Efter fem granskade företag upptäckte författarna att en redovisning var obrukbar då det visade sig att det inte var en koncern, vilket är anledningen till det slutliga antalet. Under granskningsprocessen framställdes den andra frågeställningen och för att få svar på den, prövades bland annat om det fanns några likheter mellan företags nettoomsättning och dess informativitet. När granskningen ansågs klar började materialet jämföras och analyseras. Redan i denna fas började författarna reflektera kring det slutliga resultatet.

Dokumentundersökning

En dokumentundersökning bygger på tidigare insamlad data och Bryman & Bell (2005) skriver att det kan vara fördelaktigt att använda olika typer av dokument som undersökningsmaterial, då det minskar risken att materialet påverkas av forskarens egna tolkningar och värderingar. De nämner att det finns både offentliga och privata dokument vilket betyder att viss data kan vara svårare att ta del av. En årsredovisning är ett exempel på ett dokument som finns tillgängligt för allmänheten och som ofta används till forskningsfrågor. Eftersom detta är ett offentligt dokument bör forskaren vara kritisk till innehållet då det är sannolikt att den som upprättat årsredovisningen vill framställa företaget på ett specifikt sätt (Bryman & Bell 2005).

Kvantitativ metod

Analyser grundade på kvantitativa metoder genomförs med till exempel enkäter, frågeformulär eller standardiserade intervjuer. Vad gäller den sistnämnda ska frågorna vara förutbestämda. Det viktiga är att samtliga deltagare i undersökningarna får samma frågor. Det är lättare att dra statistiska

slutsatser vid användandet av kvantitativ metod då samma enkät skickas ut till ett stort antal, till skillnad från den kvalitativa metoden (Halvorsen 1992).

Kvalitativ metod

Om det som ska analyseras består av ord, text eller symboler och ger uttryck för händelser i vår vardag eller representerar människor ska den kvalitativa metoden användas. I den kvalitativa innehållsanalysen kan skriftliga källor analyseras som till exempel annonser, pressmeddelanden, årsredovisningar, internet eller företags webbsidor. Analysen kan vara som en vägvisare, en indikator på vad som är relevant, då en mängd obearbetad data används som någon annan samlat in (Christensen et al. 2010).

Christensen et al. (2010) menar att analysen av helheten och det undersökta sammanhanget är det främsta kännetecknet vid en kvalitativ analys. Jämförelsevis med den kvantitativa innehållsanalysen som enbart lägger fokus på enstaka ord utan att ta hänsyn till sammanhanget. Ett annat kännetecken är att den kvalitativa analysen är processuell vilket betyder att insamlingen och analysen av data sker parallellt. I denna process är det i princip omöjligt att skilja insamlandet av data från analysen. Reflektioner uppkommer både medvetet och omedvetet vid första granskningstillfället, samtidigt som samband upptäcks mellan reflektionerna och teoretiska referenser (Christensen et al. 2010).

Validitet

Validitet handlar både om trovärdighet och om generaliserbarhet (Christensen et al. 2010). Eftersom en undersökning bör vara ändamålsenlig och användbar är det viktigt att den är trovärdig samtidigt som den avspeglar verkligheten. I den kvalitativa analysen bestäms trovärdigheten utifrån hur insamlingsprocessen gått till samt hur öppet undersökningsprocessen redovisats. Exempel på det är att använda flera olika insamlingstekniker, olika typer av data samt att uppnå en teoretisk mättnad vilket innebär att resultatet inte längre förändras vid nyinsamlad information. Då en studie har hög generaliserbarhet är den både fullständig och informationsrik, läsaren av studien ska kunna bedöma till vilken grad resultatet är överförbart till andras fall (Christensen et al. 2010).

3.3. Tillförlitlighet

Då alla bedömningar är från författarnas perspektiv och kunskaper samt att det är 23 årsredovisningar som granskats finns medvetenhet om att detta påverkar tillförlitligheten av fallstudien. Vid bedömning av informativiteten har höga krav uppställts vilket kan ha bidragit till att en övervägande ”bra” redovisning inte uppfyllt ett del krav och därmed blivit bedömd som ”mindre bra”.

4. Empiri

För att bedöma de 23 analyserade företagens årsredovisningar har vi valt att använda en mätskala bestående av ”bra” och ”mindre bra” utifrån vårt perspektiv.

Bra: Redovisningar som ansetts tillhöra denna kategori har på ett enkelt och förståeligt sätt beskrivit innebörden av både begrepp och kategorier som företagen använts sig av. Med det menas att de har förenklats den tunga lagtexten, men ändå beskrivit allt från definitioner om vad ett finansiellt instrument är till vilken typ av säkringsredovisning som använts och om detta tillämpats. Vi har även ansett det som bra när företagen skrivit om sina egna instrument och vart de klassificerar dem. Vad gäller värdering anses informationen som bra när företagen, på ett ingående sätt, beskrivit hur de gått tillväga, vad värdet är baserat på, förklarat värdehierarkin och vilka nivåer som använts. Detaljerad information angående nedskrivning av finansiella instrument har ansetts tillhöra denna kategori. För att klassificeras som ”bra” krävs det att tre av ovanstående fyra kriterier är uppfyllda.

Mindre bra: I denna kategori placeras företag som beskrivit betydelsen av begreppen på ett otillräckligt sätt. För att ingå i kategorin har företagen inte förklarat deras egna instruments klassificering. Vad gäller värdering har företagen endast tagit med vad som krävs enligt upplysningskraven. Företagen har i detta fall valt att skriva mindre eller ingenting om nedskrivning.

I de fall där nettoomsättning inte framgått har antaganden gjorts att detta är densamma som rörelseintäkterna.

Alecta

Alecta är ett tjänstpensionsföretag som år 2010 hade en nettoomsättning på 121 427 miljoner kronor (Alecta 2011).

Betyg: Mindre bra (2/4)

Motivering: Vi saknar delar av den relevanta informationen som tillgång- och skuldkategorierna. Angående nedskrivning hittar vi ingen information och anser då detta som mindre bra. Däremot framgår det i vilken kategori instrumentet tilldelats och hur redovisning skett. Vad gäller värdering och verkligt värde har Alecta på ett uttömmande sätt förklarat värdehierarkin samt vilka olika metoder och tekniker som används.

AMF

AMF är ett pensionsbolag med en nettoomsättning på 49 025 miljoner kronor år 2010 (AMF 2011).

Betyg: Bra (3/4)

Motivering: Koncernen har på ett ingående sätt följt kriterierna för att kategoriseras som bra. AMF har förklarat hur de klassificerat sina instrument och vilka som ska ingå i dessa. Då koncernen endast tar upp relevant information anser vi den inte som överflödig. AMF använder sig utav värdehierarkin och förklarar dess nivåer. Det som påverkar betyget negativt är att koncernen valt att utesluta information om nedskrivningar kring deras finansiella instrument.

Apoteket

Apoteket är ett företag som erbjuder privatpersoner och företag både läkemedel, varor och tjänster. År 2010 hade de en nettoomsättning på 26 275 miljoner kronor (Apoteket 2011).

Betyg: Mindre bra (1/4)

Motivering: Apoteket har i sina tillgångs- och värderingskategorier i vissa fall valt att beskriva vilka finansiella instrument som kategoriseras där och i andra fall vilka kategorier de inte innehåller några instrument i. Det vi anser mindre bra och förvirrande är att apoteket i ytterligare ett fall uteslutit denna information. Koncernen kunde även beskrivit sin värdering, värdehierarkin och nedskrivningsprocess mer ingående. Det som är bra i denna redovisning är deras beskrivning av klassificeringen.

Atlas Copco

Atlas Copco är en industrikoncern inom kompressorer, anläggnings- och gruvutrustning, industriverktyg och monteringsystem. Under år 2010 hade de en nettoomsättning på 69 875 miljoner kronor (Atlas Copco 2011).

Betyg: Bra (3/4)

Motivering: Atlas Copco har skrivit ingående och informativt om bland annat derivat och säkringsredovisning. Två andra kriterier som koncernen uppfyller är dels informationen kring verkligt värde, då bland annat hierarkin förklaras och vilken nivå de valt att använda. Dels informationen kring nedskrivning, då

Atlas Copco på ett informativt sätt förklarar hur processen går till. Det som är mindre bra är att koncernen inte förklarat var deras egna instrument är placerade.

AztraZeneca

AztraZeneca är ett bioläkemedelsföretag riktat mot forskning, utveckling och marknadsföring av receptbelagda läkemedel med en nettoomsättning på 223 261 miljoner år 2010 (AstraZeneca 2011).

Betyg: Mindre bra (2/4)

Motivering: AztraZeneca får betygen ”mindre bra” då vi tycker att de inte beskrivit begrepp som till exempel derivat och kategorierna på ett tillräckligt informativt sätt. Koncernen utesluter även information om nedskrivningar angående deras instrument. På ett väldefinierat sätt förklarar AztraZeneca sina egna instrument och informationen om verkligt värde är enligt våra kriterier.

Boliden

Boliden är ett metallföretag som är inriktat på prospektering, gruvor, smältverk och återvinning. I slutet av år 2010 hade de en nettoomsättning på 36 716 miljoner kronor (Boliden 2011)

Betyg: Bra (3/4)

Motivering: Boliden har endast tagit med det relevanta och upplyst om var de placerat sina finansiella instrument, här är våra två första kriterier uppfyllda. Det tredje kriteriet som uppfylls är informationen kring verkligt värde. Boliden har både skrivit om hierarkin, vilken nivå som använts samt vad värdet är baserat på. Den sämre delen omfattas av informationen kring nedskrivning då koncernen endast tagit med vad som krävs enligt upplysningskraven i IFRS 7.

Electrolux

Electrolux är ett företag som tillverkar hushållsprodukter som år 2010 hade en nettoomsättning på 106 326 miljoner kronor (Electrolux 2011).

Betyg: Bra (3/4)

Motivering: Deras finansiella instrument har förklarats på ett informativt sätt. Verkligt värde har beskrivits väl, allt från bakgrundsfakta till hierarkinivå. Dessutom har företaget noterat nedskrivningsprocessen, från

nedskrivningsbehov till borttagande. Däremot har företaget inte skrivit hur de kategoriserat sina instrument.

Ericsson

Ericsson är en leverantör av telekommunikationsutrustning och tjänster till mobila och fasta nätoperatörer. År 2010 hade de en nettoomsättning på 203 300 miljoner kronor (Ericsson 2011).

Betyg: Mindre bra (2/4)

Motivering: Anledningen till betyget är att Ericsson inte skrivit vilka instrument som klassificerats under respektive kategori samt att de inte förklarat hierarkin eller vilken nivå företaget använt sig utav. Ericsson är dock mycket informativa när det gäller vad som dokumenterats vid säkringsredovisning och har inte endast skrivit vad som krävs för att tillämpa sådan. En annan utstickande punkt är deras informativitet vid beskrivning av nedskrivning och dess process.

Hennes & Mauritz

Hennes & Mauritz är en koncern vars verksamhet i huvudsak består av försäljning av kläder, accessoarer, skor, kosmetik och hemtextil till konsumenterna. De hade en nettoomsättning på 108 483 miljoner kronor år 2010 (Hennes & Mauritz 2011).

Betyg: Mindre bra (2/4)

Motivering: Koncernen har valt att endast skriva vilken nivå de värderar sina finansiella tillgångar till och utesluter mer ingående information om verkligt värde och dess hierarki. Vad gäller nedskrivning och nedskrivningsbehov finns ingen fakta att tillgå. Det som upplevts bra är redovisningens begreppsinformation och klassificeringen av deras instrument.

ICA

ICA är en koncern som bedriver detaljhandelsverksamhet och hade år 2010 en nettoomsättning på 93 860 miljoner kronor (ICA 2011).

Betyg: Mindre Bra (2/4)

Motivering: ICA har valt att inte informera om klassificeringen av sina egna instrument. Vi anser även att nedskrivningsinformationen inte är tillräcklig för

att vara ”bra”. Den övriga informationen som koncernen tar upp är relevant och ICA följer våra krav kring informativiteten om värdering och verkligt värde.

Investor

Investor är ett investmentföretag som bedriver investeringsverksamhet och hade en nettoomsättning på 36 051 miljoner kronor år 2010 (Investor 2011).

Betyg: Bra (4/4)

Motivering: Investor har uppfyllt alla fyra kriterier och får därför betyget ”bra”

JM

JM är en verksamhet som fokuserar på nyproduktion av bostäder och år 2010 hade de en nettoomsättning på 9 136 miljoner kronor (JM 2011).

Betyg: Mindre bra (2/4)

Motivering: I sin helhet har JM varit mindre bra på att beskriva begrepp och skriver ingenting om nedskrivningsbehovet. Dock har koncernen kategoriserat sina finansiella instrument på ett bra sätt och följt våra informationskrav kring värdering och verkligt värde.

Preem

Preem är ett drivmedels- och oljeföretag som år 2010 hade en nettoomsättning på 87 004 miljoner kronor (Preem 2011).

Betyg: Bra (4/4)

Motivering: Preem har uppfyllt alla fyra kriterier och får betyget ”bra”

Sandvik

Sandvik är en högteknologisk verkstadskoncern som främst är inriktat på verktyg och verktygssystem för skärande metallbearbetning och maskiner och verktyg för gruv- och anläggningsindustrin. Sandvik hade en nettoomsättning på 82 654 miljoner kronor år 2010 (Sandvik 2011).

Betyg: Bra (3/4)

Motivering: Sandvik har på ett bra sätt förklarat vilket instrument som tillhör vilken kategori. Kraven kring informativiteten om värdering och verkligt värde

uppfylls, likaså nedskrivningsinformationen. Det vi anser som mindre bra är att Sandvik saknar ingående information kring begreppen.

Scania

Scania är tillverkare av tunga lastbilar, bussar samt industri- och marinmotorer. Deras nettoomsättning uppgick till 78 168 miljoner kronor år 2010 (Scania 2011).

Betyg: Mindre bra (2/4)

Motivering: Scania har förklarat hur de fastställt verkligt värde men nämner inte hierarkin eller dess nivåer vilket vi anser som ett av kriterierna för ”bra”. Ett annat kriterium som inte uppfylls är den uttömmande informationen om nedskrivning. Däremot beskriver Scania begrepp och deras klassificering av finansiella instrument på ett bra sätt.

Skanska

Skanska är ett projektutvecklings- och byggföretag som inriktar sig på byggnader, utveckling av kommersiella fastigheter, bostäder och projekt i offentlig och privat samverkan. Skanska hade år 2010 en nettoomsättning på 122 224 miljoner kronor (Skanska 2011).

Betyg: Bra(3/4)

Motivering: Skanska har på ett informativt sätt beskrivit både begreppen som använts, värdering- och värdehierarkin och till sist nedskrivningsprocessen. Det som saknas är att Skanska har uteslutit information om vilka kategorier deras egna instrument är placerade i.

Svenska spel

Svenska spel är ett aktiebolag som efter tillstånd av regeringen ska anordna spel och lotterier. Nettoomsättning var 7 885 miljoner kronor år 2010 (Svenska spel 2011).

Betyg: Mindre bra (2/4)

Motivering: Svenska spel saknar information om vilka olika begrepp som används. Bolaget förklarar att hierarkin används men inte mer ingående om nivåer och innebörd. Det som istället beskrivits på ett bra sätt är information om vart deras instrument placerats och hur nedskrivning går till.

Systembolaget

Systembolaget är ett aktiebolag som ensam i Sverige bedriver detaljhandel med alkohol och som under år 2010 hade en nettoomsättning 24 115 miljarder kronor (systembolaget 2011).

Betyg: Mindre bra(2/4)

Motivering: Betyget baseras på att Systembolaget inte nämnt vart deras instrument kategoriserat. Bolaget har skrivit om värdering och verkligt värde, men för att uppfylla våra kriterier för ”Bra” krävs även en förklaring av värdehierarkin vilket saknas i detta fall. Informationen i redovisningen om begrepp och nedskrivning motsvarar våra uppställda krav.

Södra skogsägarna

Södra skogsägarna är en verksamhet som handlar och förädlar skogsverksamhet som i slutet av år 2010 hade en nettoomsättning på 19 727 miljoner kronor (Södra skogsägarna 2011).

Betyg: Bra (3/4)

Motivering: På ett beskrivande sätt har deras instruments klassificering förklarats. Informativiteten kring verkligt värde, värdering och nedskrivning anser vi som hög. Mindre bra var redogörelsen om företagets olika begrepp.

TeliaSonera

TeliaSonera är ett telekommunikationsföretag med inriktning på Mobilitetstjänster, Bredbandstjänster och Eurasien. År 2010 hade de en nettoomsättning på 106 582 miljoner kronor (TeliaSonera 2011).

Betyg: Bra (4/4)

Motivering: Teliasonera har varit informativa på alla fyra punkter som analyserat och deras betyg blir då ”bra”.

Vattenfall

Vattenfall är elproducenter där koncernen år 2010 hade en nettoomsättning på 213 572 miljoner kronor (Vattenfall 2011).

Betyg: Bra (4/4)

Motivering: Vattenfall har uppfyllt alla fyra informationskraven och får då betyget ”bra”.

Volkswagen

Volkswagen är en biltillverkarkoncern som år 2010 hade en nettoomsättning 1 163 126 miljoner kronor (Volkswagen 2011).

Betyg: Mindre bra (1/4)

Motivering: Volkswagen har på ett otillräckligt sätt framställt dess begrepp och kategorier. Det framgår att koncernen använder värdehierarkin samt vilken nivå, däremot beskrivs inte själva hierarkin. Detta gäller också nedskrivning och tillvägagångssättet kring det. Något som Volkswagen istället tydliggör är vart de har placerat sina egna instrument.

Volvo

Volvokoncernen är en leverantör av kommersiella transportlösningar med produkter som till exempel lastbilar och bussar. Deras nettoomsättning var på 264 749 miljoner kronor år 2010 (Volvo 2011).

Betyg: Bra (4/4)

Motivering: Volvo är ett av företagen som har uppfyllt alla våra kriterier för betyget ”bra”.

5. Analys

Företagen har till övervägande del (12 av 23 företag) uppnått våra uppställda kriterier för att anses som informativa.

Hur företag valt att klassificera sina finansiella tillgångar och skulder är det kriteriet som flest företag har upplyst om, vilket är 16 stycken. Det intressanta är att det inte finns några lagstadgade upplysningskrav angående området. Anledningen till att vi, trots detta, anser det som ett viktigt kriterium i analysen är att klassificeringen uppkom upprepande gånger under analysprocessen och att de flesta företag nämnde denna del på ett ingående och informativt sätt.

Enligt upplysningskraven i IFRS 7 angående verkligt värde står det endast att företag ska ange vilket sätt de fastställt värdet på och vilka tekniker som använts. Hur mycket och hur ingående den informationen ska vara framgår inte. Vid analyseringen har det uppmärksammats att 15 av de 23 redovisningarna har utvecklat informationen om värderingen. Företagen har till exempel tydliggjort för granskaren hur värdehierarkin är uppbyggd samt vilka nivåer de använts sig av. Både Sundgren et al. (2009) och Marton et al. (2010) diskuterar bland annat vad som krävs för att möjliggöra jämförbarhet mellan olika företag. För att detta skulle vara genomförbart ställde vi striktare krav på värderingsinformationen vid analysen än vad IFRS 7 gör.

När det inte funnits något nedskrivningsbehov under räkenskapsåret behöver företagen inte nämna något om det enligt upplysningskraven. Dock anser vi att en informativ redovisning bör innehålla sådan information så att granskaren vet om det tillämpats eller inte och hur företag med nedskrivningar bemöter dem. Detta betraktar vi som viktiga upplysningar och Sundgren et al. (2009) och Marton et al. (2010) beskriver att relevant information är sådan information som ger nytta för användarna, vilket nedskrivningsprocessen kan göra. Av de analyserade företagen uppfyllde 13 stycken våra uppställda krav och hälften av de resterande tio redovisningarna har utslutit denna information.

Det är svårt att bedöma hur begrepp ska anses vara informativt beskrivna då företag har olika sorters användare och anpassar sin information efter dem. Som tidigare nämnts uppger Sundgren et al. (2009) och Marton et al. (2010) att redovisningarna oftast är skrivna mot professionella användare. På grund av detta ställdes krav efter våra kunskaper och informationen har bedömts efter

dessa. Analyseringen av begreppen resulterade i att 13 årsredovisningar motsvarade kraven och anses, enligt oss, som informativa.

Det som kan diskuteras är om det räcker att övervägande del är informativa för att dra slutsatsen att företagens årsredovisningar håller måttet på information kring den analyserade punkten. Däremot har vi till vår slutsats gemensamt bestämt att detta är tillräckligt.

Angående likheter började Volkswagen och Volvo studeras, som båda är företag inom bilbranschen. Bortsett från det finner vi inga likheter, utan det som istället uppmärksammats är att de är varandras motsatser vad gäller informativiteten utifrån våra krav. Volkswagen visade sig vara mindre bra medan Volvo fick högsta betyg. Vi har funderat vad denna skillnad kan bero på men har inte kommit fram till någon slutsats, informationen bör vara likartad då de har liknande intressenter.

Ericsson och Teliasonera är två företag inom telefonibranschen som granskats. Företagen har fått två olika betyg men likheterna mellan dessa är att informativiteten varit hög på områden kring begreppsbeskrivning och nedskrivningsprocessen. Anledningen till likheten vid begreppsinformation tror vi är att deras användare av redovisningen kan vara allt från nybörjare till mer professionella och att Ericsson och Teliasonera vill tydliggöra den information som finns. Då båda företagen är noterade på en aktiv marknad kan redovisningen användas enligt Gröjer (2002) som en viktig informationskälla och en hjälpande hand vid investeringsbeslut hos till exempel blivande aktieägare. Även det ser vi som en bidragande faktor till den ingående informationen kring området.

JM är ett företag som bygger bostäder medan Skanska fokuserar på alla sorters byggnader, trots det har vi valt att kategorisera dem i ”byggbranschen” vid jämförelse. Likheterna mellan dessa är att båda är informativa angående värderingen och placering av sina egna instrument. Olikheterna är däremot deras omsättning och informativiteten kring begreppsbeskrivning. Skillnaden var förväntad då Skanskas omsättning är betydligt högre och troligtvis ett större företag med fler intressenter. Vi tror att det kan vara en anledning till att Skanska har lagt mer fokus på informationen om de olika begreppen.

Två företag som bland annat tillverkar verktyg och anläggnings- och gruvutrustning är Atlas Copco och Sandvik. Vi har valt att jämföra dessa då båda har liknande produktion. Under år 2010 hade båda koncernerna liknande

nettoomsättning och fick betyget ”bra” utifrån analysen. Ännu en likhet är att både Atlas Copco och Sandvik uppfyllde tre av fyra kriterier.

På grund av att både börsnoterade och icke börsnoterade företag har analyserat har vi valt att jämföra om detta har någon inverkan på informativiteten. Av de 23 olika företagen är det sammanlagt 9 stycken som inte är noterade. Något som uppmärksammats är att av de 11 redovisningarna som fick betyget ”mindre bra” var det 5 stycken (45 %) som inte var noterade. Till en början fanns en hypotes om att icke börsnoterade företag var mindre informativa då de två som endast uppfyllt ett av fyra krav inte var aktiva på börsen. Tanke var att vid onoterade företag förekommer inte samma användning från intressenterna av redovisningen kring de finansiella instrumenten. Detta trodde vi var en bidragande faktor till att företag placerade sina resurser på andra delar av redovisningen. När den sammanlagda siffran (5/11) beräknades klargjordes att vår hypotes inte stämde med det faktiska utfallet då en övervägande del av de ”mindre bra” var noterade. Dock bör det påpekas att det enligt vår undersökning är procentuellt fler onoterade företag under ”mindre bra” än under betyget ”bra”.

En annan hypotes var att företag med hög nettoomsättning skulle vara mer informativa än de med låg nettoomsättning. Efter att delat upp koncernerna i fyra olika ”omsättningsgrupper” med ett 50 miljoners intervall studerades resultatet och även här föll vår hypotes, ingen likhet förekom.

6. Slutsats

6.1. Hur informativt redovisar företag sina finansiella instrument utifrån upplysningskraven i IFRS 7?

Det är svårt att få ett och samma svar för alla analyserade företag då deras informativitet är olika på de uppmärksammade punkterna. Svaret på denna fråga blir därmed uppdelad i de fyra olika kategorierna. Den punkt där företagen är mest informativa blev ”klassificeringen” trots att denna upplysning inte ingår i IFRS 7. Alla företag följer upplysningskraven kring värdering och verkligt värde. Informativiteten är bra och övervägande del har utvecklat dessa och därför klassificerats som informativa. Däremot har många företag endast skrivit vad IFRS 7 begär kring nedskrivning och dess process. Slutsatsen blir att informativiteten i vissa fall är lägre eller obefintlig. Liknande resultat gav begreppsinformation och även här blir slutsatsen att vissa företag är mindre bra med förtydliganden kring detta.

Genom att slå ihop ovanstående svar blir slutsatsen att alla redovisningarna följer upplysningskraven i enlighet med IFRS 7 och en övervägande del av de analyserade företagen väljer att utveckla informationen. De punkter som företagen visat sig vara mest informativa med är beskrivning av klassificering av dess finansiella instrument samt värdering och verkligt värde.

6.2. Finns det några likheter mellan de utvalda företagen?

Då det är få företag i specifika branscher som granskats är det svårt att komma fram till några generella slutsatser vilket leder till att vi utgår från våra studerade företag och dess resultat. En likhet som hittades mellan två företag i ”telefonbranschen” var att båda var informativa gällande begrepp, vilket vi tror beror på intressenternas varierande kunskaper om finansiella instrument. Två andra företag, Atlas Copco och Skanska som producerar liknande produkter visade sig båda ha informativa årsredovisningar.

Undersökningen om de börsnoterade företagen är mer informativa än onoterade angående sina finansiella instrument gav resultatet att detta inte var en styrande faktor. Samma utfall gav undersökningen om omsättningen påverkade informativiteten.

Slutsatsen blir att det inte finns några större likheter förutom de vi fann hos telefonbranschen och ”produktionsföretagen”.

7. Referenslista

Accounting for Financial Instrument. (2011). *CPA Journal*, 81(8), 28-30.

Alecta (2011), *Årsredovisning 2010*. [Elektronisk] Tillgänglig: http://www.alecta.se/Global/Broschyrer%20och%20blanketter/2011/Alecta_arsredovisning_2010.pdf [2012-04-20].

AMF (2011), *AMF Årsredovisning 2010*. [Elektronisk] Tillgänglig: http://www.amf.se/Documents/PDF/Rapporter/Arsredovisning_10.pdf [2012-04-20].

Apoteket (2011), *Årsredovisning 2010*. [Elektronisk] Tillgänglig: http://www.apoteket.se/privatpersoner/om/Documents/Apoteket_2010_SE.pdf [2012-04-20].

AstraZeneca (2011), *Hur kan hälsa förena oss? AstraZeneca – Årsredovisning med information från Form 20-F 2010*. [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.astrazeneca.se/cs/Satellite?blobcol=urldata&blobheader=application%2Fpdf&blobheadername1=Content-Disposition&blobheadername2=MDT-Type&blobheadervalue1=inline%3B+filename%3DLadda-ner-den-h%26auml%3Br-redovisningen-svensk-version.pdf&blobheadervalue2=abinary%3B+charset%3DUTF-8&blobkey=id&blobtable=MungoBlobs&blobwhere=1285633726912&ssbinary=true> [2012-04-20].

Atlas Copco (2011), *Atlas Copco 2010 – Stark återhämtning av efterfrågan och rekordhøgt rörelseresultat. Årsredovisning, Hållbarhetsredovisning, Rapport om koncernens styrning* 10. [Elektronisk] Tillgänglig: http://viewer.atlascopco.com/Atlas_Copco_Arsredovisning_2010/Atlas_Copco_Arsredovisning_2010.pdf [2012-04-20].

Ball, R. (2006). International Financial Reporting Standards (IFRS): pros and cons for investors. *Accounting and business Research*, 36(Special issue), 5-27.

Barth, M.E. & Schipper, K. (2008). Financial reporting Transparency. *Journal of accounting, auditing & financial*, 23(2), 173-190.

Boliden (2011), *Årsredovisning 2010*. [Elektronisk] Tillgänglig: <http://epi.bolagsfakta.se/borsbolag/reports.aspx?id=22900&file=5> [2012-04

Bryman, A. & Bell, E. (2005). *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. Malmö: Liber 20].

Christensen, L., Engdahl, N., Gräas, C. & Haglund, L. (2010). *Marknadsundersökning – en handbok*. Lund: studentlitteratur.

Conti, C & Mauri, A.(2008). Corporate Financial Risk Management: Governance and Disclosure Post IFRS 7. *ICFA Journal of financial risk management*, 5(2), 20-27.

Danielsson, C. (2011). Kommunikation i fokus på 2010 års finforum. *Balans*, 37 (1), 22.

Deloitte (2009). *IFRS 7 ersätter tidigare upplysningskrav för finansiella instrument*. [Elektronisk] Tillgänglig:
http://www.deloitte.com/view/sv_SE/se/tjanster/finansiering/rapportering/ifrs/f5066c11aaefd110VgnVCM100000ba42f00aRCRD.htm
[2012-04-13]

Electrolux (2011), *Årsredovisning 2010 2. Resultatgenomgång, Hållbarhetsrapport, Bolagsstyrningsrapport. Resultat, Pre tation, Hållbarhet, Bolags styrning*. [Elektronisk] Tillgänglig:
http://annualreports.electrolux.com/2010/sv/pdf/Elux_SWE_Ars10_Del2_Low.pdf [2012-04-20].

Ericsson (2011), *Ta världen med dig med mobilt bredband, årsredovisning 2010*. [Elektronisk] Tillgänglig:
http://www.ericsson.com/res/investors/docs/2010/ericsson_ar_2010_se.pdf
http://www.ericsson.com/res/investors/docs/2010/ericsson_ar_2010_se.pdf
[2012-04-20].

Fiechter, P. (2011). The Effects of the Fair Value Option under IAS 39 on the Volatility of Bank Earnings. *Journal of International Accounting Research*, 10(1), 85-108.

Gröjer, J-E. (2002) *Grundläggande redovisningsteori*. Lund: Studentlitteratur.

Halvorsen, K. (1992) *Sambällsvetenskaplig metod*. Lund: Studentlitteratur.

Hennes & Mauritz (2011), *Årsredovisning del 2 H&M i siffror 2010*. [Elektronisk] Tillgänglig:
http://about.hm.com/filearea/corporate/fileobjects/pdf/sv/ANNUAL_REPORT_ARCHIVE2010_ITEM_4_1300958280257.pdf [2012-04-20].

Holmqvist-Larsson, A-C.(2004). *LAS 39: finansiella instrument: redovisning och värdering: en översikt*. Stockholm: KPMG.

ICA (2011), *Årsredovisning 2010 ICA AB*. [Elektronisk] Tillgänglig: http://www.ica.se/Global/Om%20ICA/Pdf/ICA_110315_bakvagn_SV.pdf [2012-04-20].

IFRS i fickformat -2010. (2011). (2.uppl.). Studentlitteratur och Pricewaterhousecoopers.

IFRS-volymen 2011.(2011).(8 upplagan). Stockholm: Far akademi AB.

Investor (2011), *Årsredovisning 2010*. [Elektronisk] Tillgänglig: <http://ir.investorab.com/files/press/investor/201103142050-2.pdf> [2012-04-20].

Jacobsen Ingvar, D. (2002). *Vad, hur och varför? Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen*. Lund: Studentlitteratur.

JM (2011), *Årsredovisning 2010*. [Elektronisk] Tillgänglig: http://www.jm.se/upload/11522/JM_2010_SVE.pdf [2012-04-20].

Marton, J., Falkman,B.,Lumsden, M., Pettersson, A-K. & Rimmel, G. (2010). *IFRS – i teori och praktik*. Stockholm: Bonniers utbildning.

Norberg, C. (2009). Hur skulle utvecklingen av finansiella instrument kunna nyttiggöras vid beskattning?, *Skattenytt*, 127-129. [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.skattenytt.se/pdf/SN%203%202009%20s.%20127-138.pdf> [2012-03-20].

Pope, P.F. & McLeay, S.J. (2011). The European IFRS experiment: objectives, research challenges and some early evidence. *Accounting and Business Research*, 41(3), 233-266.

Preem (2011), *Preem Årsredovisning 2010. Finansiella dokument*. [Elektronisk] Tillgänglig: http://www.preem.se/upload/Arsredovisning/Preem2010_by_sv_klar.pdf [2012-04-20]

Sandvik (2011), *Årsredovisning 2010*. [Elektronisk] Tillgänglig: http://www3.sandvik.com/ar/10/sv/sandvik_ar_2010.pdf [2012-04-20].

- Scania (2011), *Årsredovisning 2010*. [Elektronisk] Tillgänglig: http://se.scania.com/images/14582-Scania_SVE%2072%20indexerad_tcm120-240607.pdf [2012-04-20].
- Skanska (2011), *Årsredovisning 2010*. [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.skanska.se/Global/About%20Skanska/Finansiell-information/Skanska-arsredovisningen-2010.pdf> [2012-04-20].
- Smith, D. (2006). *Redovisningens språk*. (Tredje upplagan). Danmark: Studentlitteratur.
- Sundgren S, Nilsson H, Nilsson S. (2009). *Internationell Redovisning - Teori och praxis*. Senaste upplagan. Lund: Studentlitteratur.
- Svenska spel (2011), *Årsredovisning 2010*. [Elektronisk] Tillgänglig: https://svenskaspel.se/img/omsvs/arsredovisning_2010_sve.pdf [2012-04-20].
- Systembolaget (2011), *Ansvarsredovisning 2010 Med finansiell rapportering*. [Elektronisk] Tillgänglig: http://www.systembolaget.se/ImageVaultFiles/id_14079/cf_364/syb_asnvar_sredo_2010.pdf [2012-04-20].
- Södra skogsägarna (2011), *Södra Årsredovisning 2010 Ett år av innovation och utveckling*. [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.sodra.com/Documents/PDF/Finansiellt/arsredovisningar/S%C3%B6dra%20%C3%85rsredovisning%202010.pdf> [2012-04-20].
- TeliaSonera (2011), *Årsredovisning 2010* [Elektronisk] Tillgänglig: http://www.teliasonera.com/Global/Reports/2010/financial/AnnualReport_sv.pdf [2012-04-20].
- Trost, J. (2011). *Enkätboken*. Lund: Studentlitteratur.
- Vattenfall (2011), *2010 Årsredovisning*. [Elektronisk] Tillgänglig: http://www.vattenfall.se/sv/file/2010_arsredovisning_17546071.pdf [2012-04-20].
- Volkswagen (2011), *Årsredovisning 2010 Nyckeln till mobilitet*. [Elektronisk] Tillgänglig: http://www.volkswagenag.com/content/vwcorp/info_center/en/publications/2011/03/Volkswagen_AG_Geschaeftsbericht_2010.-bin.acq/qual-BinaryStorageItem.Single.File/GB_2010_e.pdf [2012-04-20].

Volvo (2011), *Volvokoncernens årsredovisning 2010*. [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www3.volvo.com/investors/finrep/ar10/sv/koncernensrakningar/resultatrakning.html> [2012-04-20].

Westermark,C. (2005). *EU:s redovisningsstandard- En introduktion till LAS/IFRS*. Stockholm: Nordstedts Juridik AB

